

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2019

Marking Scheme

Swedish

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Del I

(30 poäng)

1. Förklara dessa ord såsom de används i texten.

(5 × 1 poäng)

- (a) frikostigt- generöst, gärna, med vilja
- (b) hållning- åsikt, uppfattning, åskådning
- (c) genväg- en kortare (och snabbare) väg än den vanliga
- (d) rimliga- passande, skäliga, möjliga, tänkbara
- (e) insikt- förståelse

2. Vad menar journalisten med att " Zeynep Tufekci är den sorts intellektuell som vi desperat behöver just nu."?

(5 poäng)

Svaret kommer direkt efter citatet. I vår digitaliserade värld behöver vi en tänkare som förstår både algoritmers och sociala mediers makt och som har både aktivistens och akademikers perspektiv.

3. Vad sägs om Facebook i artikeln?

(5 poäng)

Det rör sig om kritik av Facebook och av Facebooks användare:

Många som använder sig av nätet, Facebook inkluderat, är okritiska till hur de sprider spår på nätet. Gillanden på Facebook t.ex. ger mängder av information. Det gör "big data" ännu större och mäktigare och samtidigt finns det en risk att informationen kommer i fel händer.

Facebook kritiseras också för att bestämmer vilka vi lyssnar på. Facebook styr uppmärksamhet på nätet åt ett bestämt håll, medan andra inte uppmärksammas.

4. Kommentera vad som menas med rubriken.

(5 poäng)

"Varnar för eufori: En hashtag förändrar inte samhället"

En paradox: Nätet gör det möjligt att dra till sig väldigt många människor väldigt fort. Det ser ut som om det finns en stark rörelse, men den blir sällan så revolutionerande som man skulle kunna tro.

Anledningen är att det inte finns en struktur bakom. Det saknas ledare och en väl inarbetad organisation som skulle ha kunnat samla folk efter protesterna.

Jämförelse tillbaka i tiden: Före internet-eran tog det kanske många år för att skapa en rörelse med ett team och en infrastruktur, där man jobbade ihop, fattade beslut ihop och påverkade politiker. Det betydde att det fanns en hel organisation klar för nästa steg efter t.ex. en protestmarch.

Nu är det en hashtag som samlar stora folkmassor. Det kan se ut som en genväg, men man hoppar över dessa viktiga steg för att nå verklig förändring. Därav varningen för att ha alltför stora förhoppningar när många människor samlas i dag för att protestera via sociala medier

5. Vad menar Zeynep Tufekci med detta och vad förslår hon?

(5 poäng)

"De försöker göra som förut fast det är som att sätta regler för en värld med hästar för en ny med bilar."

Zeynep Tufekci kritiserar politikerna för att inte kunna anpassa sig till en ny värld genom att här använda sig av en slående bild.

Hon kräver att politikerna blir medvetna om vilka förändringar vi står inför och drar en historisk parallell till tiden då boktryckarkonsten kom för att peka på det historiska skiftet.

Det är oacceptabelt för en politiker att inte vara medveten om ny teknologi.

Zeynep Tufekci fram problemet med att bygga nya institutioner och föreslår att vi tänker efter vilka institutioner vi behöver skapa. Hon vill också ha en mer intensiv debatt om etik och begränsningar för datalagring.

Hon förespråkar en strikt reglering för hur data sparas och säljs.

6. Nämn en problemställning med dagens internet utifrån artikeln, som du anser vara den allvarligaste och skriv vad du tycker.

(5 poäng)

Kandidaten nämner en av följande problemställningar och diskuterar den.

-Många är alltför okritiska till hur vi sprider spår på nätet och därmed hjälper till att göra "big data" ännu större och mäktigare. Kunskapen kan hamna i fel händer.

-Nätet gör det möjligt att dra till sig väldigt många människor på kort tid. Det ser ut som om det finns en stark rörelse, men i själva verket finns där varken ledare eller organisation. Därmed sker ingen verklig förändring.

-Algoritmer övervakar, manipulerar och styr oss.

-Plattformer som Facebook och Google bestämmer vilka vi lyssnar på. Vissa håll lyfts fram, andra inte.

-Artificiell intelligens skapar hela tiden en alltmer komplex dynamik. Politiker följer inte med i utvecklingen.

Kommentera detta citat och uttryck dina tankar med ungefär 100 ord:

”Teknikfolk är duktiga på vad de gör, men de missar ibland att försäkra sig om att det som de har byggt blir bra för mänskligheten.”

Kandidaten för en diskussion kring etik och teknik med utgångspunkt från digitaliseringen. Zeynep Tufekci lyfter fram behovet av en mer intensiv debatt om etiska frågor kring dagens digitalisering. Hon pekar också på ansvarsfrågan: för en som har teknisk insikt går det inte att strunta i de etiska konsekvenserna. Man måste ställa etiska krav på dem som bygger systemen.

Skriv en uppsats på ungefär 300 ord där du redogör för dina tankar om ett av de två ämnena nedan.

1. ”Ibland måste man göra saker man inte vågar, annars är man ingen människa utan bara en liten lort.” Astrid Lindgren

Eller

2. Är ett sabbatsår efter gymnasiet värdefullt eller är det bara slöseri med tid?
Diskutera båda sidor.

Anmärkning:

I del II och III kommer följande kriterier att vägas in i betygssättningen:

1. Ett tydligt syfte – kandidaten har förstätt frågan och vet hur den ska besvaras – 30%.

2. Ett sammanhängande svar – kandidaten använder relevant och lämplig fakta ur materialet på ett strukturerat och meningsfullt sätt – 30%.

3. Språklig klarhet – kandidaten uppvisar en språkbehandling som med tydlighet och med visst flyt kan uttrycka dennes idéer – 40 %.

